

KUZMA

Povijest dosljednosti

GORDAN GAŽI

1. PROŠLOST

Početak ove priče seže u bližu povijest, u doba koje je konačno označilo ulazak CD plejera u masovnu uporabu i njegov pohod prema statusu opće prihvaćenog standarda za pohranu zvuka. U to doba pojavljuju se i gramofoni vrhunske kvalitete, koje proizvodi tvrtka Kuzma Audio Komponente. Ime tvrtke je naravno i prezime vlasnika i konstruktora, gosp. Franca Kuzma čovjeka kojeg nije bilo strah novog audio formata i nasljeda ondašnje domaće gubitničke formule privrede po kojem su domaći proizvođači vrlo teško izborili status na tržištu. Nakon izlaska prvog gramofona nazvanog Stabi i pripadajuće ručice Stogi, bilo je jasno da je spoj ljubavi prema audio, velikog pozitivnog fanatizma i osobne

hrabrosti rezultirao sa nesvakidašnjim proizvodom koji će uskoro svoju snagu pokazati i u svjetskim razmjerima. Slijedio ga je Stabi 2 koji je uz poboljšanja Kuzmi osigurao status proizvođača čiji se svaki novi proizvod očekuje sa velikim zanimanjem. Stabi 2, samo da podsjetim bio je 21 kilogram težak gramofon izraden od punog hrastovog drva i medijapanske subšasije. Vibracije su gušile četiri opruge u cilindrima umočene u damping od silikona, dok je ležaj bio beskompromisne izrade. Naime, osovina je klizila po samo pet aktivnih točaka u ležaju. Pripadajući tanjur je bio izraden od aluminija, dok je pogon bio remenski. Cijelu integraciju pokretao je sinhroni motor za kojeg se u kasnijoj fazi moglo nabaviti i specijalno elektronsko napajanje. Uz gramofon mogla se dobiti i za njega posebno konstruirana ručica, Stogi. O beskom-

promisnosti proizvodnje neću više trošiti prostor, ali ipak moram naglasiti vrhunske obradene i konstruirane ležajeve koji su zbog minimalnog trenja osiguravali izvanredno mirno i precizno slijeđenje brazda ploče. Za one najzahtjevnije proizvedena je i Stabi Reference ručica, koja i danas teško nalazi takmaca, kako po soničnim mogućnostima, tako i kvaliteti izrade. Da se kod Kuzme pazi na sve pokazuje i poklopac Stabija. Izraden je kao i cijeli gramofon od hrastovine, a sa gornje strane je pokriven staklom.

2. SADAŠNJOST

Povijest se naravno ponavlja, iako sa malim vremenskim odmakom. Novi audio format je na pomolu i dok se o njegovim detaljima i ustroju naveliko raspravlja Kuzma, sada stranac iz susjedne prijateljske države predstavlja novi gramo-

FOTO: DRAŽEN LAPIC

fon. Ponovo ne obazirući se na činjenice da su mnogi audiofilni svoje vinilne kolekcije pretvorili u digitalne i da je svaki dan sve manje onih koji ulaze u svijet hi-fija slušajući ocharavajući zvuk vrhunskog gramofona. Kuzma ima svoj put, a vinilne kolekcije ostale su kod onih koji ih znaju cijeniti. Ionako vrhunski uređaji nisu namijenjeni masovnoj produkciji, već onima koji zvuk cijene više od tone fičersa u standardnim uređajima. Iznenadenje koje nam je ovoga puta priredio Kuzma je ogromno. Rijetko tko je očekivao ovoliko radikalni pomak i toliko originalnosti u novom gramofonu pod nazivom S. S kao Small (mali) ili kao Significant, nije niti važno, jer iako je vjerojatno namjera bila da taj naziv označava ono prvo siguran sam da će zapravo postati ovo drugo. Signifikantan, uočljiv proizvod o kome će se pisati još mnogo i koji će kao i svi veliki proizvodi uvijek podsjećati na dosljednost i želju da se ne zadovolji postignutim već da se hrabro kroči dalje.

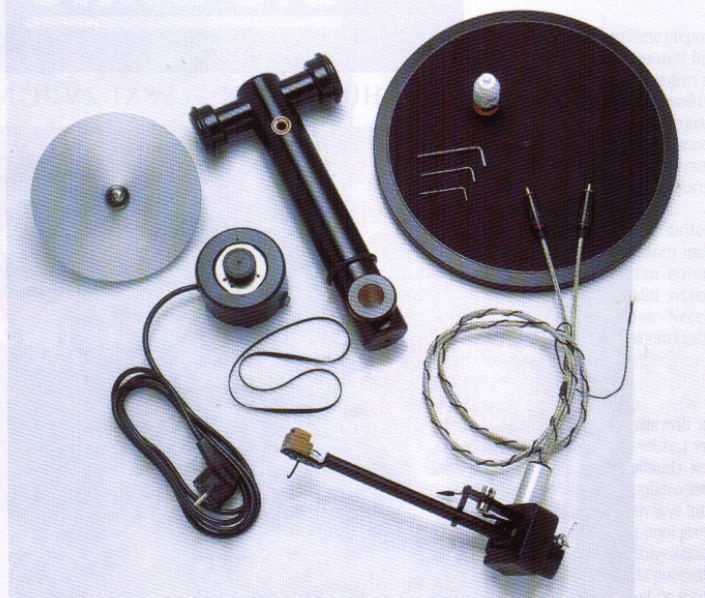
3. BUDUĆNOST

Sad je jasno da će crna ploča nadživjeti sve prognoze koje su joj bile dane nakon pojave CD-a. O samo nekoliko ljudi ovisi kako će njezina budućnost izgledati za desetak godina. Jedan od takvih velikih je i Franc Kuzma. Ne usudim se niti pomisliti kakvo nam iznenadenje sprema sljedeće. Znam samo da će biti zgodno.

TEHNIČKI OPIS

Sastavljanje i tehnički pregled

Gramofon je na testiranje stigao u nekoliko dijelova. Centralni dio konstrukcije je zapravo masivna i super obradena mjedena cijev u obliku slova T. Na njezinoj desnoj strani nalazi se mjesto koje je predviđeno za montažu gramofonske ručice. Najednostavnijim umetanjem ručice na predviđeno mjesto i stezanjem dva vijka obavili smo prvi dio montaže. Na lijevoj strani nalazi se ležaj u koji dolazi osovina tanjura. Prije stavljanja subtanjura na predviđeno mjesto, svakako je potrebno u ležaj uliti 20-25 kapljica ulja. Bočicu sa uljem, kao i sav potrebni alat i pomagala dobijemo sa gramofonom, tako da smo lišeni nabave kvalitetnog ulja i to naravno baš onda kad su sve trgovine zatvorene. U naulteni ležaj lagano stavljamo osovinu subtanjura i još jedan dio jednostavne montaže je gotov. Sljedeći korak je postavljanje motora. Njeega postavljamo sa desne strane cijevi na nekoliko milimetara od nje. Na vrhu motora se nalazi remenica na koju stavljamo gumeni remen i sa druge strane ga navučemo na subtanjur. Gumeni remen je već poznat sa prijašnjih Kuzminih konstrukcija. Remenica motora je glatka, ali vrlo pomno izrađena tako da gumeni remen ne proklizava i osigurava jed-

Sve što ide u Stabi "S"

nakomjerno pokretanje tanjura u svakom trenutku. U završnoj fazi montaže stavljamo i tanjur koji je pak izrađen od aluminija i dodatno prigušen sa unutrašnje strane. Ostaje naravno, montaža zvučnice, podešavanje geometrije integracije i eto sastavili smo jedan od najneobičnijih gramofona koje sam imao prilike vidjeti.

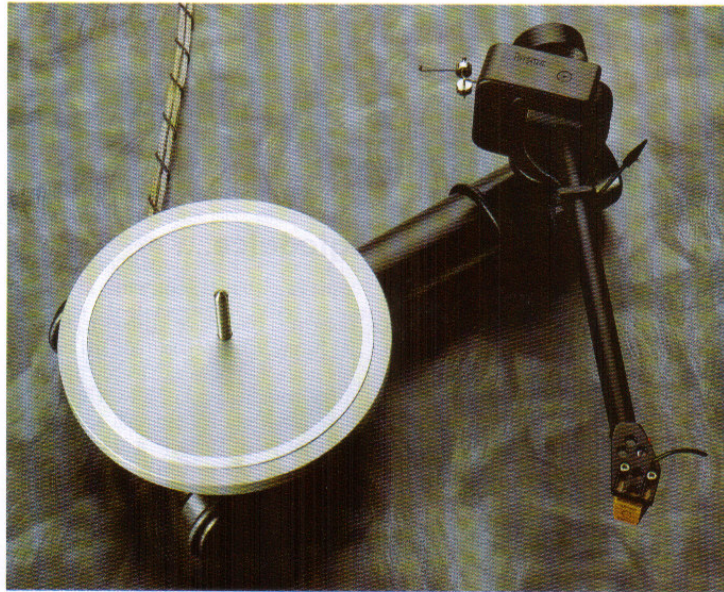
Slušanje je, ipak ono zbog čega Stabi S i postoji, međutim prije slušnih dojmova još nekoliko interesantnih natuknica o tehničkoj strani uređaja. Naime, u dostupnoj literaturi koju sam dobio uz gramofon govori se da je standardna brzina okretanja 33 ok/min, dok je za slušanje ploča koje se trebaju vrtjeti brzinom od 45 ok/min potrebno nabaviti dodatno napajanje. Nasreću, u kompletu se dobiva i dodatni prsten koji dolazi na remenicu i njegovim stavljanjem možete uživati u singlicama. Naravno za njegovu montažu morate skinuti tanjur i maknuti gumeni remen, ali bar u prvo vrijeme ne morate završiti ruku duboko u džep i kupovati posebno elektronsko napajanje.

Samo tijelo gramofona je u kontaktu sa podlogom sa gumenim prstenima koji se nalaze sa kracima slova T i na 2/3 njegove baze. Masa tijela je 9 kg (nisam ga vagao, podatak je iz popratne literature). I kad tome dodamo još 4 kg mase tanjura, jasno je da dobro morate izabrati podlogu na koju uređaj postavljate. Ja sam u želji da što prije

čujem makar par taktova glazbe stavio uređaj na drvenu policu. Masa gramofona je lagano deformirala policu i to je bilo dovoljno da tanjur počne strugati po remenici i naravno od brzog slušanja nije bilo ništa. Zato vam savjetujem da Stabija stavite na što tvrdju i rigidniju površinu. On će naime, zbog opisane konstrukcije i nedostatka ovjesa biti podložniji djelovanju povratne sile nego gramofoni koji imaju ovjes. Naravno, konstruktor je sa razlogom koristio okrugli profil tijela uređaja, jer on osigurava manju osjetljivost na povratnu silu, međutim ipak trebate vrlo solidnu policu na koju ćete staviti gramofon. Nakon iskustva sa prvomolicom upotrijebio sam debelu mramornu ploču, koja je svoj posao već dobro obavljala. U cijelom testu ipak nije previše dolazilo do izražaja da je Stabi bez ovjesa, što je konstruktoru ogroman plus. Ako vam se i učini da je cijeli gramofon konstruiran ležernije uvjeravam vas da je svaki pojedini dio do detalja promišljen i doraden. Tanjur na svojoj gornjoj strani nosi mat koji je opet posebna kombinacija gume i tkanine, te uz unutrašnji prigušivač solidno i nenametljivo obavlja posao prigušivanja vibracija i nježnog kontakta sa pločom.

Motor je 24 polni i vrlo miran, što znači da cijela gramofonska integracija, a posebno zvučnica neće primati njegove vibracije, jer to za posljedicu

STABI "S"

može imati znatnu degradaciju zvuka. Na kraju ovog pregleda nekoliko riječi o ležaju. Već u uvodu napomenuo sam da je kvaliteta izrade ležaja vrhunska i da je zbog toga fricija toliko smanjena da bi gramofon radio bez prevelikih problema i da u ležaj nije stavljeno ulje. Tome zapravo i ne treba komentar. Ručica koju smo koristili prilikom tetstiranja je Stogi. To je ručica koju karakterizira minuciozna izrada i koja je priča za sebe i to u svjetskim razmjerima. Pokazala se kao odličan partner, jer je u svim parametrima ravna bazi na koju smo je montirali, čak je u ponečem i nadmašuje. U takvoj kombinaciji Stabi S je mirno mogao sakupljati poene i pokazati sve što sonično može. Stogi je sigurno zaslužio i detaljniji tehnički opis, međutim to ćemo ostaviti za neki drugi broj naše tiskovine. Naravno, možete se odlučiti i za jeftiniju ručicu. Kao solidno jeftinije rješenje sigurno se nameće jednostavna Rega RB 300. Misljenja sam da je to ipak minimum onoga što treba integrirati sa Stabijem jer bi još jednostavniji modeli, kao Rega RB 250, ipak znatnije limitirali mogućnosti baze.

SUSTAV

Uz Stabi S/ Stogi kombinaciju, koristio sam predpojačalo Oakley Six, čije se cijevno RIAA predpojačalo još jednom potvrdilo kao izuzetno dobar partner i za ovako visoko rangirane uređaje. Izlazno pojačalo je bilo Pass Aleph Os, dok su zvučnici bili Rogers LS33 i subwooferi AB33. Gramofon je bio povezan sa predpojačalom pomoću već ugrađenog kabela tvrtke Cardas. Ostali kablovi u susutavu su bili Tara labs, Kimber i XLO. Za cijelo vrijeme testa na gramofonu je boravila MM zvučnica, Grado Platinum Reference.

ZVUK

Izuzetna dinamika i prekrasni okrugao bas izlazili su iz zvučnika na početku najugodnijeg dijela testiranja svakog uređaja. Visokotonski spektar je po slušaonici rasipao detalje zvučnog zapisa, dok je povezanost cijelog spektra bila gotovo besprijekorna. O ugodnosti koje ovakav uređaj pruža svom slušatelju gotovo je bespredmetno raspravljati. Gramofon je izvor zvuka kojeg možete eksploatirati danima, a ne satima da ne osjetite ništa osim želje da poslušate još jednu ploču. Pozornica je bila ocrtana čvrstim debelim linijama i nikad nije gubila svoje mjesto kao i svi glazbenici na njoj. Prostor u širinu je bio odličan, iako su njegove granice bile nešto oštrije nego što sam očekivao. Instrumenti su bili vjerno preneseni, pogotovo je oduševljavao prirodni zvuk puhaćih instrumenata. Brzina i iskričavost tonova bili su i preko očekivanja prisutni na svakom glazbenom materijalu i to je jedna od karakteristika koja ovu integraciju svrstava u sam vrh sličnih uređaja. Reprodukcijska vokala je za svaku pohvalu. Vokali su kako muški, tako i ženski zadržali prirodnost uz nevjerovatnu transparentiju i čistoću. Na

snimkama velikih orkestara jasno možete prepoznati svaki aktivni instrument, kao što možete bez problema ocijeniti i veličinu prostora u kojem se svira. Sve to Stabi može pružiti svome vlasniku i za očekivati je da ćete limite reprodukcije pronaći u nekom drugom dijelu svog glazbenog sustava. No, to nema veze sa Stabijem koji će, siguran sam, iz velike većine sustava u koje može biti uključen izvući maksimum.

Pomicanjem motora u različite položaje možete donekle utjecati na zvuk. Tim postupkom male kalibracije koji preporučujem svakom novom vlasniku, lako možete zvuk prilagoditi svojem ukusu i potrebama ostatka sustava. Nećete napraviti čudo, ali i mali pomaci iskusnom i zahtjevnom korisniku znače mnogo.

NA KRAJU

Ako se odlučite za ovaj gramofon napravili ste odličan izbor. Ipak, oni koji nemaju velike i vriedne diskoteke, kao i onaj dio audiofila koji nemaju odgovarajuću prateću elektroniku vjerovatno neće puno profitirati kupnjom ovakve integracije. Ovaj gramofon je namijenjen onoj grupi ljudi koji traže vrhunski zvuk, a sa druge strane spremni su to i vremenski i finansijski popratiti. Oni će doživjeti poseban doživljaj koji će vjerovatno nalikovati na dugogodišnje prijateljstvo i postovanje. Generacije koje će Stabija staviti na svoje police to i traže. Vi više volite eksplozivno i kratko? I za vas imamo rješenje. Okrenite se digitaliji. ☺

GLAZBA KORIŠTENA PRILIKOM TESTIRANJA

LP

1. Harry Belafonte - Live in Carnegie hall
LSO 6006
2. Miles Davies - Kind of blue
CS 8163
3. Cowboy junkies - Trinit sessions
RTH 8568
4. Ella Fitzgerald & Louis Armstrong - The Special Magic of Ella & Louis
VERVE 2317 085
5. Paul Motian - Monk in Motian
JMT 834 421-1
6. The Modern Jazz Quartet - For Ellington
EAST-WEST 790 926-1
7. John Williams. Varujan Kojian, The Utah Symphony Orch. - Star Wars Trilogy
VARESE SARABANDE LSH1114

TEHNIČKI PODACI

KUZMA STABI "S"	
masa:	13kg
motor:	Philips, sinkroni, 24 polni
masa tanjura:	4kg
dimenzije:	40x30x14cm
cijena baze Stabi "S":	1.100,00 DEM
cijena ručice Stogi:	1.200,00 DEM
<small>* do kraja godine izdaci jeftinija ručica (RB) DEM kao partner ovom gramofonu</small>	
proizvođač:	KAT Ltd. Slovenija, tel. 00 386 64 431 391